

Politisk aftale om at styrke retten til den fri abort

Den fri abort blev indført i Danmark i 1973. Med loven fik alle kvinder ret til abort uden forudgående tilladelse indtil udgangen af 12. graviditetsuge. Lige siden har adgangen til at få foretaget en abort været anset som en grundlæggende kvinderettighed.

2023 markerede 50-året for retten til den fri abort i Danmark. I denne anledning valgte Det Etske Råd at udarbejde nye anbefalinger om fastsættelse af abortgrænsen, organisering af abortsamrådene samt tilbud om rådgivning og vejledning til gravide. Flertallet af Rådets medlemmer anbefaler, at abortgrænsen sættes til udgangen af 18. graviditetsuge.

De nuværende abortregler har ikke fulgt med tiden og udviklingen i samfundet. I dag er det sikkert at få foretaget en abort i Danmark. Samtidig er der sket en betydelig udvikling i de fosterdiagnostiske undersøgelser, som i dag tilbydes alle gravide for at opnå viden om graviditeten og fosterets tilstand.

Med aftalen vil den danske grænse for den fri abort blive hævet i lighed med en række andre lande. Herunder Sverige, som Danmark ofte sammenligner sig med, og som ikke har oplevet en stigning i antallet af aborter efter, at de i 1996 hævede ugegrænsen fra 12. til 18. graviditetsuge.

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet er på den baggrund enige om at hæve ugegrænsen for den fri abort og modernisere og forbedre kriterierne for tilladelse til abort og fosterreduktion efter grænsen for den fri abort.

Med aftalen vil aftalepartierne sikre, at grænsen for den fri abort er tidssvarende og i overensstemmelse med samfundsudviklingen, samt at reglerne i højere grad tager højde for den gravides selvbestemmelse på et sundhedsfagligt oplyst grundlag.

Som tillæg til denne aftale er der også indgået en aftale om abort uden forældresamtykke (15-17-årige) samt en aftale om at styrke abortområdet ift. rådgivning og vejledning til gravide, organisering af abortnævn samt nedsættelse af en tværministeriel arbejdsgruppe med henblik på at granske gældende regler for tildeling af CPR-nummer til fostre og dødfødte børn.

Ugegrænsen for den fri abort hæves til 18. uge

Ifølge Sundhedsstyrelsen kan den nuværende 12-ugers grænse ikke begrundes sundhedsfagligt. Aftalepartierne er enige om, at grænsen for den fri abort skal hæves til udgangen af 18. graviditetsuge¹.

Aftalepartierne er således enige om, at ugegrænsen for den fri abort skal afspejle det faktum, at kvinder er i stand til at træffe beslutninger om deres egen krop og deres eget liv, og at de fremover derfor skal have selvbestemmelse i beslutningen om, hvorvidt de skal gennemføre en graviditet indtil udgangen af uge 18.

Der er sket en sundhedsfaglig udvikling i anvendte teknikker mv., som gør, at den nuværende grænse ikke kan begrundes sundhedsfagligt. Udviklingen i de fosterdiagnostiske tilbud og teknologier betyder, at den nuværende grænse reelt begrænser kvindernes frie og informerede reproduktive valg, da de fleste resultater først foreligger efter den nuværende ugegrænse og helt op til 18. graviditetsuge.

Når grænsen hæves til 18. graviditetsuge, vil resultaterne af scanningstilbuddet i 1. trimester, og langt de fleste eventuelt opfølgende undersøgelser foreligge. For de kvinder, som overvejer at få foretaget en

¹ Med 18. graviditetsuge forstås uge 17. + 6 dage. Datoen regnes fra den sidste menstruations første dag.

abort på baggrund af fosterdiagnostiske fund ved 1. trimesterscanningen eller opfølgende undersøgelser, vil en grænse på 18. graviditetsuge derfor give mulighed for at overveje og handle på baggrund af resultaterne. Aftalepartierne er enige om, at aborten skal foretages hurtigst muligt efter, at den gravide har ønsket det.

Grænsen for den fri abort er desuden valgt af hensyn til, at den sociale ulighed skal mindskes. Indtil nu har ressourcestærke gravide kunnet tage udenlands, hvor grænsen for den fri abort er højere, for at få foretaget en senabort efter 12. graviditetsuge. Aftalepartierne er enige om, at den fri abort bør være lige for alle uanset socioøkonomi.

I dag er et foster som udgangspunkt først levedygtigt efter 22. graviditetsuge, og sandsynligheden for at overleve en fødsel i uge 22 er meget lille. Levedygtigheden stiger væsentligt efter uge 24.

Med en grænse for den fri abort på 18. graviditetsuge er der en betydelig margin op til levedygtighedsgrænsen. Aftalepartierne noterer sig, at flertallet i Det Ethiske Råd anbefaler en grænse for den fri abort på 18. graviditetsuge.

Kriterier for tilladelse til abort efter udgangen af 18. graviditetsuge skal moderniseres og forbedres

I 2022 modtog abortsamrådene 863 ansøgninger om tilladelse til senabort. Der blev givet tilladelse i 809 af sagerne. Aftalepartierne er enige om, at der fortsat skal kunne gives tilladelse til abort efter ugegrænsen for den fri abort (senabort) efter nærmere bestemte kriterier

Aftalepartierne noterer sig, at de nuværende kriterier for tilladelse til abort efter ugegrænsen for den fri abort - herunder den gravides helbred eller manglende evne til at drage omsorg for barnet, risikoen for alvorlig lidelse hos barnet samt graviditet som følge af en voldtægt, incest eller en anden strafbar handling – fortsat er relevante kriterier. Aftalepartierne er enige om, at den gravide fremover skal have større mulighed for at komme til orde og blive inddraget i vurdering om tilladelse til senabort. Aftalepartierne er også enige om, at den gravides egen vurdering af sin situation bl.a. skal tillægges vægt i forbindelse med en afgørelse om senabort i Abortnævnet.

De nugældende abortregler er over 50 år gamle og indeholder generelle beskrivelser og kriterier, som ikke længere er aktuelle set med nutidens briller. Herudover er flere af de gældende lovbestemmelser kortfattede og uklare, hvilket efterlader et stort rum for fortolkning.

Aftalepartierne er derfor enige om, at der er behov for at gøre kriterierne nutidige i forhold til bl.a. sprogbrug, og reglerne for tilladelse til abort efter udgangen af 18. graviditetsuge skal beskrives på en måde, så de er gennemsigtige for både ansøgeren og myndighedsudøveren med henblik på at øge retssikkerheden. Aftalepartierne noterer sig i den forbindelse, at partierne vil blive præsenteret for et udkast til forslag til ændring af nugældende regler for senabort efter 18. graviditetsuge inden den offentlige høring.

Aftalepartierne noterer sig, at den gravide herudover fortsat vil kunne få foretaget en abort på ethvert tidspunkt i graviditeten uden tilladelse, hvis det er nødvendigt for at afværge fare for kvindens liv. Aftalepartierne er i den forbindelse enige om, at der altovervejende vil være tale om at afværge en fysisk fare for kvindens liv, men der kan også være tale om en senabort for at afværge fare for en alvorlig forringelse af kvindens fysiske eller psykiske helbred på baggrund af en lægefaglig vurdering. Det kan eksempelvis være i tilfælde af voldtægt, overgreb o. lign., hvor det efter en faglig vurdering findes, at en gennemførelse af graviditeten vil medføre en overvejende sandsynlighed for alvorlig forringelse af kvindens psykiske helbred.

Lovændring

En gennemførelse af aftalen forudsætter en ændring af sundhedsloven. Aftalepartierne er enige om at stemme for en sådan lovændring. Lovforslaget fremsættes i samling 2024/25 og træder i kraft 1. juni 2025.